

İqtisadi artımın prioritetləri

Müsaibimiz

İqtisadi İnkişaf Nazirliyinin

İqtisadi siyasət, təhlil və proqnozlaşdırma şöbəsinin müdiri Ədalət Muradovdur

- Ədalət müəllim, hökumətin hədəfi yaxın onillikdə ölkəmizdə ümumi daxili məhsulu (ÜDM) 2 dəfə artırmaq və bu artımı qeyri-neft sektoru hesabına təmin etməkdir. Qarşıdakı illər üzrə qeyri-neft sektorunun artım dinamikasını necə proqnozlaşdırmaq olar?

- Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin ölkə iqtisadiyyatının neft sektorundan asılılığının azaldılması, qeyri-neft sektorunun inkişaf etdirilməsi və bütövlükdə, diversifikasiya siyasətinin nəticəsi olaraq ölkəmizdə iqtisadi artımın dayanıqlılığı təmin edilmiş, son 8 ildə ÜDM real olaraq 3 dəfə artmışdır. Hazırda ÜDM-in artımı, əsasən, qeyri-neft sektoru hesabına təmin olunur. Son 8 ildə qeyri-neft sektoru 2,2 dəfə artıb. Bu sektor investisiyaların yatırılması baxımından da ön plana çıxıb. Təkcə ötən il Azərbaycan iqtisadiyyatına 20 milyard dollar həcmində investisiya yatırılıb ki, bunun da 15,7 milyard dolları qeyri-neft sektorunun payına düşür.

Azərbaycan iqtisadiyyatının gələcək inkişafı da, əsasən, qeyri-neft sektoru ilə bağlı olacaqdır. Hazırda bu istiqamətdə bir çox işlər görülməkdədir. İlk növbədə, infrastruktur təminatının yaxşılaşdırılması istiqamətində layihələr davam etdirilir. İnfrastruktur təminatının yaxşılaşdırılması və kommunal sektorun yenidən qurulması regionlarda iş adamlarının fəaliyyəti və investisiya qoyuluşları üçün xüsusi əhəmiyyət daşıyır. Bunun nəticəsidir ki, bölgələrə yatırılan sərmayələrin həcmi, açılan yeni müəssisələrin sayı ildən-ilə çoxalır, regionların iqtisadi artıma töhfəsi artır. Ona görə də proqnozlar qeyri-neft sektorunun dinamik inkişaf edəcəyini göstərir.

- Prezident İlham Əliyev Azərbaycanın Strateji İnkişaf Konsepsiyasının hazırlanması ilə bağlı aidiyyəti qurumlara tapşırıqlar vermişdir. İqtisadi İnkişaf Nazirliyi tərəfindən bu konsepsiyanın hazırlanması istiqamətində hansı tədbirlər nəzərdə tutulur?

- Nazirliyimiz tərəfindən «Azərbaycan 2020: gələcəyə baxış» İnkişaf Konsepsiyasının layihəsinə dair təkliflər hazırlanmışdır. Bu konsepsiyada çoxşaxəli, səmərəli və innovasiya yönümlü iqtisadiyyatın formalaşdırılması, sosial sahədə önleyici inkişaf təmayülünün təmin olunması, əhalinin rifahının beynəlxalq standartlara uyğun səviyyəyə çatdırılması, elmin, mədəniyyətin inkişafında, ictimai həyatın bütün istiqamətlərində yeni nailiyyətlərin əldə olunması kimi məqsədlər nəzərdə tutulmuşdur.

Qeyri-neft sahəsində yüksək artım tempinə nail olunması və bu sektor hesabına adambaşına ÜDM-in artırılması, ÜDM-in strukturunda qeyri-neft sektorunun payının əhəmiyyətli dərəcədə yüksəldilməsi, adambaşına qeyri-neft ixracının artımının təmin edilməsi kimi hədəflər müəyyənləşdirilmişdir. Bu hədəflərə çatmaq üçün konsepsiya çərçivəsində iki istiqamətdə - iqtisadiyyatın rəqabət qabiliyyətinin artırılması və strukturunun təkmilləşdirilməsi istiqamətində tədbirlər görülməsi təklif olunur.

İqtisadiyyatın rəqabət qabiliyyətinin artırılması makroiqtisadi sabitliyin qorunması, monetar və fiskal siyasətin koordinasiyasının gücləndirilməsi, maliyyə xidmətləri bazarının inkişaf etdirilməsi, biznes mühitinin daha da yaxşılaşdırılması və özəl təşəbbüsün dəstəklənməsinin genişləndirilməsi başlıca hədəflərdəndir. Eyni zamanda, xarici ticarət və investisiya siyasətinin təkmilləşdirilməsi, enerji, nəqliyyat, tranzit və logistika infrastrukturunun inkişaf etdirilməsi, İKT və rabitə xidmətlərindən istifadə imkanlarının genişləndirilməsi də əsas prioritetlərdir. Konsepsiya innovasiya fəaliyyətinin inkişaf etdirilməsi, insan kapitalının inkişafının təmin edilməsi, ətraf mühitin qorunması, şəhər və kənd yerlərində infrastrukturun və sosial xidmətlərin inkişaf etdirilməsi, qanunvericiliyin təkmilləşdirilməsi və institusional potensialın gücləndirilməsi kimi istiqamətləri də əhatə edir.

İqtisadiyyatın strukturunun təkmilləşdirilməsi isə neft-qaz sektoru və neft-kimya sənayesinin modernləşdirilməsi, qeyri-neft sənayesinin şaxələndirilməsi və inkişaf etdirilməsi, alternativ və bərpa olunan enerji mənbələrindən istifadə imkanlarının genişləndirilməsi yaxın onilliyin başlıca meyarlarından ibarətdir. Bizim hədəflərimiz sırasına kənd təsərrüfatının intensiv inkişafının təmin

olunması və ərzaq təhlükəsizliyinin gücləndirilməsi, ticarət və xidmət fəaliyyət növlərinin genişləndirilməsi və inkişaf etdirilməsi, xarici ticarətin və investisiyaların strukturunun təkmilləşdirilməsi, regional ixtisaslaşmanın və regionların tarazlı inkişafının dəstəklənməsi kimi istiqamətlər də daxildir.

- Dövlət-sahibkar münasibətlərinin tənzimlənməsi, daha əlverişli biznes mühitinin yaradılması istiqamətində hansı tədbirlər həyata keçirilir?

- Azərbaycanda sahibkarlığın inkişafı iqtisadi siyasətin prioritet istiqamətlərindəndir. Bu istiqamətdə ardıcıl olaraq dövlət-sahibkar münasibətlərinin inkişaf etdirilməsi, biznes mühitinə dair qanunvericiliyin və inzibati prosedurların təkmilləşdirilməsi, sahibkarlığa dövlət dəstəyi mexanizmlərinin genişləndirilməsi, maarifləndirmə, sahibkarların işgüzar əlaqələrinin inkişafı və müxtəlif növ xidmətlərin göstərilməsi kimi kompleks tədbirlər həyata keçirilir.

Sahibkarlıq fəaliyyətinə əsassız müdaxilələrin aradan qaldırılması istiqamətində ciddi tədbirlər görülmüş, aparılan yoxlamaların vahid məlumat reyestri yaradılmışdır.

Bununla yanaşı, icazələrin elektron informasiya portalı yaradılmışdır ki, bu sayt vasitəsilə icazə xarakterli sənədlərə və onların alınması prosedurlarına, təqdim edilməli sənədlərə, icazələrin verilmə müddətinə dair bütün məlumatları vahid mənbədən əldə etmək mümkündür.

Güzəştli kreditlərdən istifadə qaydalarına edilmiş dəyişikliklər iri və uzunmüddətli investisiya layihələrinin, həmçinin kiçik sahibkarlığın güzəştli şərtlərlə maliyyələşdirilməsi imkanlarını artırır.

Qeyd etmək lazımdır ki, biznes mühitinin daha da yaxşılaşdırılması siyasəti sahibkarların maraqlarını bütövlükdə nəzərə almaqla, bu sahədə şəffaflığın təmin olunmasında mühüm əhəmiyyət daşıyır.

Həyata keçirilmiş məqsədyönlü tədbirlər nəticəsində özəl sektorun ölkənin sosial-iqtisadi inkişafında və ÜDM istehsalında xüsusi çəkisi artmışdır. Bu gün ÜDM-in həcmində özəl sektorun payı 80%-dən çoxdur.

- İqtisadi artım və qeyri-neft sektorunun inkişafı, heç şübhəsiz, vergi siyasəti ilə birbaşa bağlıdır. Ölkəmizdə həyata keçirilən vergi siyasətinin əsas üstünlüklərini necə qiymətləndirərdiniz?

- Vergi sistemində elektron texnologiyaların geniş tətbiqi, bəyannamələrin elektron formada qəbulu, sahibkarlıq subyektlərinin «bir pəncərə» sistemi ilə qeydiyyatdan keçməsi və onların fəaliyyətinin stimullaşdırılması ilə bağlı digər tədbirlər vergi daxilolmalarının artımında mühüm rol oynamışdır.

Vergi siyasətinin əsas məqsədi, məlum olduğu kimi, son nəticədə iqtisadi artıma yardım etməkdən ibarətdir. Vergi daxilolmalarının vergi yükünə elastikliyinə qiymətləndirilməsi əsasında müəyyən edilmişdir ki, ölkəmizdə büdcə daxilolmaları ilə vergi yükü arasında müsbət asılılıq mövcuddur. Bu isə, ilk növbədə, Azərbaycanda vergi yükünün iqtisadi artım baxımından ağır olmaması ilə izah oluna bilər.

Ölkə iqtisadiyyatının diversifikasiyası, regionların və sahibkarlığın daha da inkişaf etdirilməsi, qeyri-neft ixracının artırılması və dünya iqtisadiyyatına inteqrasiya istiqamətində həyata keçirilən siyasət növbəti 10 ildə qeyri-neft sektorunun əvvəlki onilliklə müqayisədə daha çox artacağını şərtləndirir. Bu baxımdan, yaxın 10 il ərzində inkişaf istiqamətləri nəzərə alınmaqla, vergi potensialının qiymətləndirilməsi mühüm əhəmiyyət daşıyır. Belə ki, vergi daxilolmaları üzrə proqnozların gözlənilən iqtisadi artıma, formalaşan innovativ iqtisadiyyata uyğunlaşdırılması qarşıda duran əsas vəzifələrdəndir: qeyri-neft sektorunda yüksək inkişaf meyilləri vergi bazasının və elektron ödənişlərin tətbiqinin daha da genişləndirilməsini zəruri edir.

Elbrus CƏFƏRLİ